

II. GIMNAZIJA MARIBOR

SARA MEJAL

PODNEBJE V SUBTROPSKEM PASU

PROJEKTNA NALOGA

RAZRED: 1.a

MENTOR VSEBINE: Vesna Vervega

MENTOR OBLIKE: Mirko Pešec

PREDMET: Geografija

Šolsko leto 2005/2006

Maribor, januar 2005

KAZALO

KAZALO	2
UVOD	3
1. SPLOŠNE ZNAČILNOSTI SUBTROPskega PODNEBJA	4
2. SUBTROPsko SUHO IN POLSUHO PODNEBJE	5
2.1. Skupne značilnosti subtropskega suhega in polsuhega podnebja	5
2.2. Primer: notranjost Avstralije	5
3. SREDOZEMSKO PODNEBJE	7
3.1. Skupne značilnosti sredozemskega podnebja	7
4. SUBTROPsko VLAŽNO PODNEBJE	9
4.1. Skupne značilnosti subtropskega vlažnega podnebja	9
5. KRATEK POVZETEK SNOVI	11
6. KRATEK PREIZKUS ZNANJA	12
KAZALO SLIK	13
VIRI	14

UVOD

Na našem planetu poznamo več različnih podnebnih pasov, ki določajo (poleg drugih dejavnikov) kolikšna bo poselitev, s čim se bodo ljudje na tem področju ukvarjali itd. Jaz bom v tej projektni nalogi opisala subtropski pas oz. podnebje in k le temu primerno rastje v subtropskem

pasu. Ta pas se razteza med tropskim in zmerno toplim pasom. Je zelo zanimiv, saj vsebuje značilnosti tako enega kot drugega. V štirih poglavjih bom opisala splošne značilnosti, pa tudi značilnosti posameznih oblik subtropskega podnebja.

1. SPLOŠNE ZNAČILNOSTI SUBTROPskega PODNEBJA

Tako kot sem že v uvodu omenila se subtropski pas razteza med tropskim in zmerno toplim pasom in je »mešanica« obojega. Temperature so tudi v subtropskem pasu prav tako kot v tropskem zelo visoke, poleg tega pa se čuti tudi razlika med temperaturami v različnih letnih časih, kar je značilnost zmerno toplega podnebja. Glede na količino, razporeditve in izvor padavin ločimo štiri osnovne tipe subtropskega podnebja:

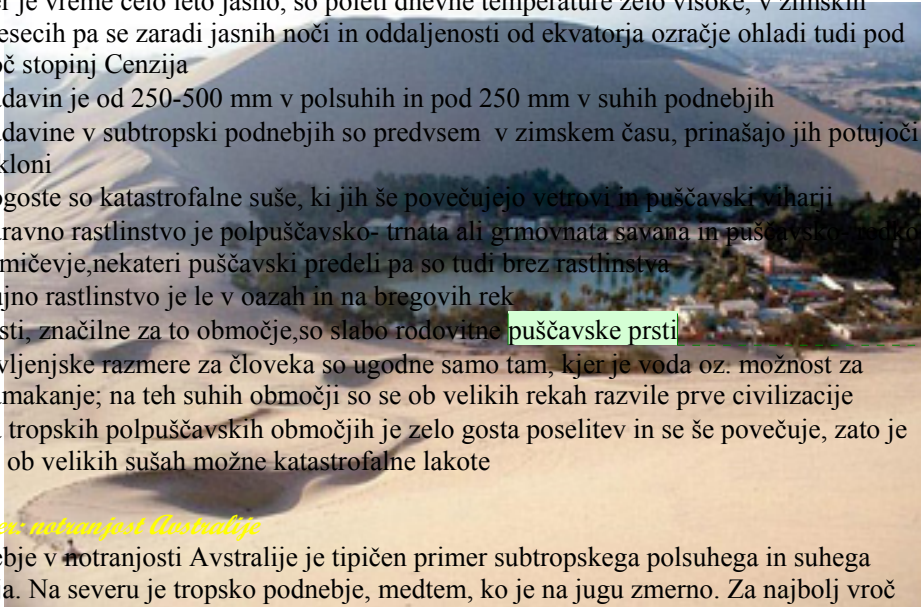
SUBTROPSKI PAS	Suho subtropsko ali puščavsko podnebje	• Večja nihanja temperature • Najvišje temperature na svetu -58°C
	Sredozemsko podnebje	• Vroča in suha poletja • Mile, hladne zime • Zimske padavine
	Monsunsko podnebje	• Monsuni • Monsunska gibanja vetra • Dež poleti • Suho pozimi • !!! MONSUNSKA PODNEBJA SO TUDI V TROPSKEM IN ZMERNOTOPLEM PASU!!! • Razlike so v temperaturnih nihanjih in pojavljanju letnih časov
	Vlažno subtropsko podnebje	• zelo podobno kot monsunsko • Razlika je v tem, da monsuni nimajo tako velikega vpliva na podnebje • izoblikovani letni časi

2. SUBTROPSKO SUHO IN POLSUHO PODNEBJE

2.1. Skupne značilnosti subtropskega suhega in polsuhega podnebja

To podnebje imenujemo tudi podnebje subtropskih puščav in polpuščav, njegove značilnosti so:

- velika dnevna temperaturna nihanja
- ker je vreme celo leto jasno, so poleti dnevne temperature zelo visoke, v zimskih mesecih pa se zaradi jasnih noči in oddaljenosti od ekvatorja ozračje ohladi tudi pod noč stopinj Cenzija
- padavin je od 250-500 mm v polsuhih in pod 250 mm v suhih podnebjih
- padavine v subtropski podnebjih so predvsem v zimskem času, prinašajo jih potujoči cikloni
- pogoste so katastrofalne suše, ki jih še povečujejo vetrovi in puščavski viharji
- naravno rastlinstvo je polpuščavsko- trnata ali grmovnata savana in puščavsko- trnato grmičevje, nekateri puščavski predeli pa so tudi brez rastlinstva
- bujno rastlinstvo je le v oazah in na bregovih rek
- prsti, značilne za to območje, so slabo rodovitne puščavske prsti
- življenjske razmere za človeka so ugodne samo tam, kjer je voda oz. možnost za namakanje; na teh suhih območjih so se ob velikih rekah razvile prve civilizacije
- na tropskih polpuščavskih območjih je zelo gosta poselitev in se še povečuje, zato je so ob velikih sušah možne katastrofalne lakote

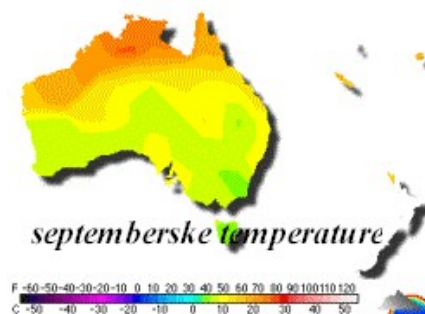
Komentar [S1]: Arenosoli in kserosoli

2.2. Primer: notranjost Avstralije

Podnebje v notranjosti Avstralije je tipičen primer subtropskega polsuhega in suhega podnebja. Na severu je tropsko podnebje, medtem, ko je na jugu zmerno. Za najbolj vroč kraj velja Marble Bar, mesto na zahodu Avstralije, kjer se termometer dvigne tudi do 50 stopinj Cenzija.

Na poti od Velikega razvodnega gorovja proti zahodu postaja podnebje proti notranjosti dežele čedalje bolj vroče in suho. Toda tudi ta goličav svet nizkega goščavja ima svoje privlačnosti. Kadar se ob redkih priložnostih iz nevihtnih oblakov ulije ploha, se puščava prebudi in oživi. Toda voda hitro izpari in cvetlični vrt, ki je nastal, uvene in se posuši.

Na severu sega Avstralija v vlažnotropski pas, osrednji deli v subtropski, južni del pa v zmernotopli pas. Velik del notranjosti celine ima zelo malo padavin (manj kot 250 mm na leto) - posledica tega so obsežne puščave ob povratniku.

Slika 1

Komentar [DGM2]: Temperature na Avstraliji

Severovzhodna območja imajo subtropsko vlažno podnebje, kjer prevladuje tropski gozd (evkaliptus). Jugovzhodni del kontinenta pa ima zmernotoplo podnebje z dokaj enakomerno količino padavin v vseh letnih časih. Višek padavin je v poletnih mesecih. Jug Avstralije ima mediteranski podobno klimo.

3. SREDOZEMSKO PODNEBJE

3.1. Skupne značilnosti sredozemskega podnebja

To podnebje je na jugozahodnih straneh celin, med 30. in 40. vzporednikom, razen v sredozemskem območju, kjer je razširjeno okoli sredozemskega morja, značilnosti tega podnebja so:

- poletja so izrazito vroča in suha, zime pa mile in deževne
- dež v zimskem obdobju prinašajo potujoči cikloni in deževni zahodni vetrovi, ki se poleti pomaknejo proti severu
- poletne temperature so tropske, saj lahko v notranjosti dosežejo tudi do 40 stopinj Cenzija
- rastlinstvo je prilagojeno suši, naravno rastje sestavljajo zimzeleni listavci, bori in grmovno rastlinstvo
- zaradi tisočletnega izkoriščanja naravnega rastlinstva se je razvilo spremenjeno rastlinstvo-zimzeleno grmičevje oz. makija
- letna količina padavin je ponavadi pod 1000 mm in se zmanjšuje proti notranjosti celine
- večina padavin je v hladnem delu leta, to je na severni polobli od oktobra do marca, na južni pa od aprila do septembra
- značilne prsti so pogojno rodovitne rdeče mediteranske in rjave prsti
- življenjske razmere so za človeka ugodne, čeprav jih otežuje poletna suša
- Sredozemlje je zibelka evropske civilizacije (Rim in Grčija)
- Za razvoj Sredozemlja ja zelo pomemben hiter razvoj turizma

Komentar [S3]: Kambisoli in kastanozjomi

3.2. Primer: Grčija

Grčija je država z značilnim Sredozemskim podnebjem., zime so mile, poletja pa vroča., so pa med pokrajinami. Na severu so v notranjosti mrzle zime in vroča poletja, v hribih pa pogosto led in sneg. Za južne otoke, Peleponez in Atiški polotok, so značilni temperaturni skoki. Poleti piha s severa suh veter, meltemi, ki še bolj ogreje ozračje. V zimskih mesecih pa pihajo zahodni vetrovi, ki prinašajo v zahodni del dežele slabo vreme z neurji in močnimi padavinami. Vzhodni del, v zavetju Pindosa, pa je bolj sušen.

Tudi rastlinstvo je značilno mediteransko. Do kakih 500 metrov nad morjem bujno uspevajo pomaranče oljke in trte.

Slika2

Komentar [DGM4]: Agrumi

Sara Mejal, Podnebje v subtropskem pasu, projektna naloga, II. gimnazija Maribor, 2005

Povsod po deželi rastejo cipresi in oljke ter zelišča. V severni in osrednji Grčiji rastejo od 700 do 1200 metrov visoko listavci, nad to mejo prevladujejo smrekovi in macesnovi gozdovi, še višje pa visokogorski pašniki. V daljnih časih so Grčijo prekrivali bogati gozdovi hrasta, kostanja, breze in raznih vrst iglavcev . Ampak so le te začeli izsekavati že v antiki, tak, da od njih ni ostalo skoraj nič oz. bore malo.

4. SUBTROPSTKO VLAŽNO PODNEBJE

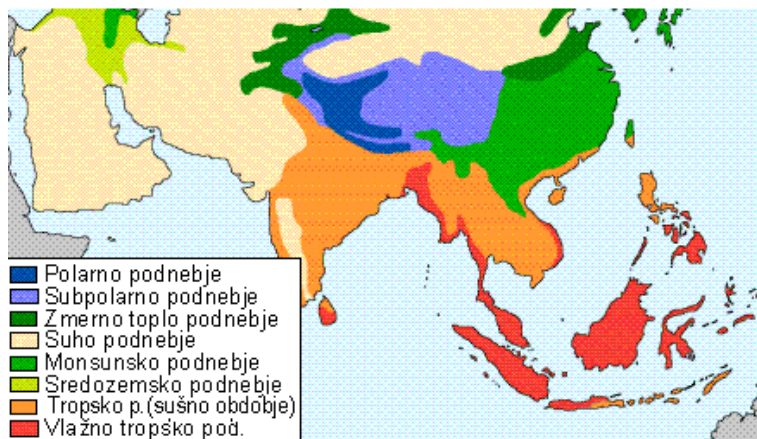
4.1. Skupne značilnosti subtropskega vlažnega podnebja

Na podobnih geografskih širinah, kot je sredozemsko podnebje, vendar na vzhodnih in jugovzhodnih straneh celin, kjer tečejo topli morski tokovi in vejejo vlažni pasati, se pojavlja subtropsko vlažno podnebje, njegove značilnosti so:

- Padavine so razporejene po vsem letu, vendar jih je največ poleti
- Letna količina padavin je ponavadi višja od 1000 mm in se zmanjšuje z oddaljevanjem od obal
- Zime so mile, s povprečno temperaturo nad lediščem, pogosti so vdori hladnega zraka
- Rastlinstvo, značilno za ta tip podnebja, so zimzeleni subtropski gozdovi
- Prsti so podobne tropskim feralosfatom

Najizrazitejša oblika subtropskega vlažnega podnebja je monsunsko podnebje v »monsunski Aziji«. Azijskemu monsunu podobno podnebje je tudi v nekaterih tropskih predelih Avstralije, Afrike, ter Srednje in Južne Amerike. Zato tudi tem pravimo, da so monsunki, vendar ne tako izrazito, kot azijski. Značilnosti:

- Zime suhe, poletja deževna, to je posledica značilnega menjavanja monsunskih vetrov
- Naravno rastje so listopadni monsunski gozdovi
- Prsti so prsti so podobne tropskim ferasolom
- V nobenem podnebnem območju ne živi več ljudi kot v tem

Slika3

Komentar [DGM5]: Razporeditev podnebja v jugovzhodni in južni Aziji

4.2. Primer: Kitajska

Na Kitajskem je v vzhodnem delu značilno monsunsko podnebje. Kar je izredno pomembno za kmetijstvo. V državah na Indokitajskem polotoku in na Kitajskem je zelo pomembno pridelovanje riža in tekstilnih rastlin, saj jim odgovarja vlažno okolje. Iz trga lahko sklepa, da pridelava riža ni pomembna samo za notranjo trgovino, ampak tudi za izvoz. Med najpomembnejšimi tekstilnimi rastlinami so bombaž, juta, lan, konoplja in sisal, ki se v veliki meri pridelujejo načrtno, tudi na sodobno urejenih plantažah. So pomemben predmet mednarodne trgovine. Pregled razprostranjenosti glavnih območij rasti in pridobivanja tekstilnih rastlin pokaže, da je vodilno območje njihove razširjenosti vlažni subtropski pas,

Sara Mejal, Podnebje v subtropskem pasu, projektna naloga, II. gimnazija Maribor, 2005

vloga tropskega pasu je precej manjša, medtem ko je zmerno topli pas, z izjemo sorazmerno čedalje manj pomembnega lanu in konoplje, povsem v ozadju.

Slika4

Komentar [DGM6]: Riževa polja-Kitajska

5. KRATEK POVZETEK SNOVI

Sredozemsko podnebje.

Sredozemsko podnebje je značilno za zahodne dele celin med 30° in 40° severne in južne geografske širine. Ta območja, na primer Sredozemlje, Kalifornija v ZDA in južna konica Afrike, imajo suha, vroča poletja in mile, vlažne zime.

Subtropsko polsuho in suho podnebje.

Temperature v tem podnebju so zelo visoke poleti (ko je sonce najvišje), najvišji izmerjeni dnevni viški na svetu, precej nižje temperature pozimi, velika temperaturna nihanja preko leta. Padavin je zelo malo ali celo nič, v subtropskem polsuhem pa je lahko kratka deževna doba. Predvsem v državah na severu in jugu Afrike, na bližnjem vzhodu, Avstraliji in Srednji Ameriki (tudi delček Južne).

Subtropsko vlažno in monsunsko podnebje

Temperature so visoke poleti in zmerne pozimi, zmerna temperaturna nihanja prek leta. Vlažno subtropsko podnebje ima padavine vse leto z viškom poleti, pri monsunskem podnebju pa so padavine izraziteje zgoščene večinoma le v obdobju vlažnega poletnega monsuna. V državah na jugu in jugovzhodu Azije, tropski predeli Afrike, Avstralije, ter Srednje in Južne Amerike.

6. KRATEK PREIZKUS ZNANJA

1. Naštej štiri osnovne tipe subtropskega podnebja!
2. Glede na kaj razdelimo te tipe submediteranskih podnebij?
3. Povej značilnosti subtropskega polsuhega in suhega podnebja, ter opiši njuno rastje.
4. Naštej vsaj tri države z subtropskim suhim in polsuhim podnebjem!
5. Kaj je problematika držav s takim podnebjem?
6. Med katerima dvema vzporednikoma se razteza sredozemsko podnebje?
7. Kaj sestavlja rastje v sredozemskem tipu?
8. Značilnosti subtropskega vlažnega podnebja.
9. Kje vse najdemo monsunsko podnebje?
10. Kaj je značilno za monsunsko podnebje?
11. Katere tekstilne rastline poznaš?

KAZALO SLIK

slika 1	5
slika 2	7
slika 3	9
slika 4	10

VIRI

1. Dežele in ljudje(1995). Jugozahodna in Južna Evropa. Ljubljana: Založba mladinska knjiga
2. Dežele in ljudje(1993). Jugovzhodna Azija, Avstralija, Oceanija, Antarktika. Ljubljana: Založba mladinska knjiga
3. Dežele in ljudje(1994). Indokitajski polotok, srednja in vzhodna Azija